

Η Αλφαβήτα της Εικόνας

Οι Κώδικες του Εικονογραφημένου Παιδικού Βιβλίου



Χρώμα

- **χροιά/«hue»** (δηλαδή ταξινομήσεις όπως κόκκινο ή μπλε, οι οποίες αναφέρονται σε διαφορετικά τμήματα του χρωματικού φάσματος)

κόκκινο → ζεστασιά, ένταση, πάθος, θυμό, αγάπη, απαγόρευση
μπλε → μελαγχολία, ηρεμία, τρυφερότητα
κίτρινο → ευτυχία, χαρά
πράσινο → ανάπτυξη, γονιμότητα, φυσική αφθονία
καφέ → ασφάλεια, στοργή
γκρίζο → ερημιά, έλλειψη έντασης κι ενδιαφέροντος, αποστασιοποίηση, μελαγχολία
σχετικά χρώματα → ηρεμία
ασύμφωνα χρώματα → αρνητική ενέργεια ή ενθουσιασμό

Τεχνικές

υπερίσχυση ή απουσία κάποιου χρώματος, αποχρώσεις, αντιθέσεις, συνδυασμοί χρωμάτων

- **τόνος/«shade»** (δηλαδή ο βαθμός σχετικού σκοταδιού ή φωτεινότητας, όπως όταν μιλάμε για ανοικτό κόκκινο ή σκούρο κόκκινο)

σκοτεινοί τόνοι → δυναμικότητα, φόβος, κακία, μελαγχολία, φιλικότητα, φιλοξενία

Τεχνικές

αντιπαραβολή με φωτεινότερες περιοχές

- **ένταση/«saturation»** (δηλαδή η σχετική ένταση των χρωμάτων, όπως όταν μιλάμε για ζωνρό κόκκινο και ξεβαμμένο κόκκινο)

έντονα χρώματα → προκλητικότητα, ελκυστικότητα, ενδιαφέρον, ενέργεια, κίνδυνος, χαρά, αισιοδοξία

μουντά χρώματα → κακία, άσχημη ψυχολογική κατάσταση

Τεχνικές

ένταση χρώματος που ταιριάζει ή έρχεται σε αντίθεση με την ένταση της αφήγησης



Γραμμή

- Κατεύθυνση

επίπεδες, οριζόντιες γραμμές → ηρεμία και γαλήνη

κάθετες γραμμές → επαναστατικότητα, ενεργητικότητα, πνευματικότητα

διαγώνιες γραμμές → ένταση, δυναμική, προσμονή, κινητικότητα

- Συνέχεια

αβέβαιες ασυνεχείς γραμμές → ανασφάλεια, ευαισθησία, επιπολαιότητα, αστάθεια

χοντρές συνεχόμενες γραμμές → δύναμη, αυτοπεποίθηση, υπευθυνότητα, σταθερότητα

- Είδος

καμπύλες → φιλικότητα, μαλακότητα, υποχωρητικότητα.

τεθλασμένες → εχθρότητα, κίνδυνος, αναστάτωση



Οπτική Γωνία

από πάνω (the bird's eye - οπτική γωνία του πουλιού)

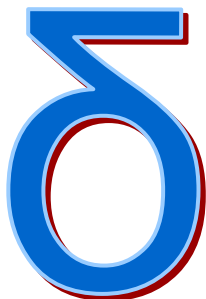
→ θέαση «αφ' υψηλού», υπεροχή αυτού που βλέπει σε σχέση με αυτό που απεικονίζεται, αδυναμία των απεικονιζόμενων

από κάτω (the worm's eye - οπτική γωνία σκουληκιού)

→ οι απεικονιζόμενοι φαίνονται δυνατοί και τεράστιοι σε αντίθεση με αυτόν που τους βλέπει

από πολύ κοντινή απόσταση (γκροπλάν)

→ εστίαση σε κάποια λεπτομέρεια, άμεση επικοινωνία συναισθήματος, δραματικότερη αφήγηση



Πλαίσιο

- Πλαίσια γύρω από εικόνες

παρουσία πλαισίου → συγυρισμένες, μη ενεργητικές εικόνες, έμφαση στη διακόσμηση και όχι στους χαρακτήρες ή στη δράση, απόσταση και αντικειμενικότητα

απουσία πλαισίου → εικόνες που επικεντρώνονται στη δράση και τη συγκίνηση

- Συμβολικά πλαίσια

τετραγωνισμένα και έντονα → περιορισμός, καταπίεση

σε ελεύθερη γραμμή → ενεργητικότητα

χαρακτήρες εκτός πλαισίων → ελευθερία, δυναμικότητα, επαναστατικότητα

- Αντικείμενα-πλαίσια μέσα στην εικόνα

στη σελ. τίτλου → πύλες, πόρτες, αψίδες, αυλαίες κτλ. που προσκαλούν τους θεατές να μπουν σε έναν άλλο, διαφορετικό κόσμο

τεχνικές καδραρίσματος → εστίαση του ενδιαφέροντος ή δημιουργία απόστασης

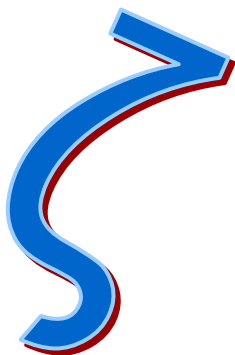


Μέγεθος

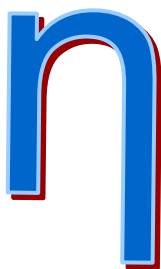
μέγεθος χαρακτήρων σε σχέση με υπόβαθρο
→ υπονοεί τις σχέσεις μεταξύ χαρακτήρων και περιβάλλοντος

μέγεθος χαρακτήρα
→ ρόλο στην πλοκή, κοινωνική θέση, σχέση με άλλους χαρακτήρες, ψυχολογική κατάσταση

αλλαγές στο μέγεθος
→ γενικότερες αλλαγές στη ζωή ενός χαρακτήρα



Τοποθέτηση



Σύμβολα

Σημείωση

Η αλφαβήτα του εικονογραφημένου βιβλίου δε σταματά εδώ. Συνεχίζεται μέχρι το «ω» κι ακόμα πιο πέρα. Ενδεικτικά, κάποια άλλα σημαντικά σημεία που χρήζουν περεταίρω προσοχής περιλαμβάνουν τα εξής:

ρυθμός, απεικόνιση χρόνου, ομοιότητα, συμμετρία, εικονογραφικό στιλ, εικόνα κειμένου, εξώφυλλο, οπισθόφυλλο, εσώφυλλο, ποιότητα χαρτιού, υλικά που χρησιμοποιούνται, μέσο, σχήμα βιβλίου, μέγεθος βιβλίου κτλ.

Βιβλιογραφία

Γιαννικοπούλου, Α.(2008). *Το σύγχρονο εικονογραφημένο παιδικό βιβλίο*. Αθήνα: Παπαδόπουλος.

Nodelman, P. (1988). *Words about pictures*. The University of Georgia Press (υπό έκδοση στα ελληνικά από εκδόσεις ΠΑΤΑΚΗ σε μετ. Π.Πανάου και επιμ. Τ.Τσιλιμένη).

το κέντρο της εικόνας

→ η θέση ενός αντικείμενου προσελκύει την προσοχή μας ανάλογα με το πόσο κοντά ή μακριά από το κέντρο της εικόνας βρίσκεται

πάνω ή κάτω

→ ένα αντικείμενο του ίδιου μεγέθους έχει περισσότερο βάρος όταν βρίσκεται στο πάνω παρά στο κάτω μισό μιας εικόνας

"καμπύλη της ματιάς"

→ θεωρούμε ότι τα αντικείμενα που αναπαριστούνται μπροστά κι αριστερά είναι πιο κοντά σε μας, αλλά και έχουν τη μεγαλύτερη σημασία για μας

μετακίνηση

→ η μετακίνηση ενός πρωταγωνιστή προς τα δεξιά μπορεί να δείχνει ότι ο πρωταγωνιστής βρίσκεται σε κάποιου είδους δύσκολη θέση

→ στο τέλος, ηρεμία και ξεκούραση

σχετική θέση αντικειμένων

→ η θέση των αντικειμένων σε σχέση με άλλα αντικείμενα έχει επιπτώσεις στον τρόπο που τα αντιλαμβανόμαστε

εικόνες-σύμβολα

→ ενεργοποιούν πολιτισμικές υποθέσεις και προηγούμενες αναγνωστικές εμπειρίες για να μεταφέρουν αφηγηματικό νόημα